

KONRAD SZAMRYK
Uniwersytet w Białymstoku

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2016.64.10-13>

*NOWE PERSPEKTYWY W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO IV*
TORUŃ, 22-23 WRZEŚNIA 2016 R.

Śmiało można stwierdzić, że w ostatnich latach glottodydaktyka stała się jedną z najdynamiczniej rozwijających się dziedzin badawczych językoznawstwa polskiego. Nie dziwi więc, że corocznie w Polsce odbywa się przynajmniej kilka konferencji naukowych poświęconych nauczaniu języka polskiego jako obcego. *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego IV* to sympozjum, które miało miejsce w Toruniu 22–23 września 2016 r., a zostało zorganizowane przez Studium Kultury i Języka Polskiego dla Obcokrajowców UMK, Instytut Języka Polskiego UMK oraz Stowarzyszenie „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego. Konferencja o dość szerokim zakresie tematycznym oraz towarzyszące jej walne zgromadzenie Stowarzyszenia „Bristol” sprawiły, że do Torunia licznie zawitali reprezentanci zarówno z polskich (m.in.: Kraków, Warszawa, Katowice, Łódź, Lublin, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Białystok), jak i zagranicznych ośrodków naukowych (Berlin, Wiedeń, Tbilisi, Kijów, Kazań, Lublana, Ostrawa i Bratysława), dzięki czemu w sumie można było wysłuchać blisko 60 referatów.

Po uroczystej inauguracji przystąpiono do realizacji programu naukowego. W ramach pierwszej części obrad plenarnych dr hab. Waldemar Martyniuk w referacie *Mediacja jako sprawność językowa w ujęciu Rady Europy* przedstawił dotychczasowe rezultaty pracy Sekcji Polityki Językowej Rady Europy w zakresie doprecyzowania określenia sprawności mediacyjnej. Dr hab. Ewa Lipińska omówiła główne obszary zainteresowania polskiej polityki językowej (*Język ojczysty a polska polityka językowa*). Oba referaty tym samym wpisywały się w zagadnienie polityki edukacyjnej w wymiarze ponadnarodowym.

Następnie prof. Grażyna Zarzycka, odwołując się do własnych doświadczeń zawodowych, zastanawiała się, jakie wyzwania i dylematy czekają lektora języka polskiego jako obcego (praktyka) wkraczającego na ścieżkę badacza glottodydaktyka.

Z kolei dr hab. Aleksandra Achtelek skoncentrowała się na pytaniu *Jaki obraz polskiej kultury proponujemy cudzoziemcom?* Jej wystąpienie poświęcone zostało prezentacji treści kulturowych w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego. Podobny problem poruszył mgr Jacek Kuchta w referacie *Obraz świata w podręcznikach do nauczania jppjo*. Natomiast dr hab. Przemysław Gębał omówił *Perspektywy kształcenia nauczycieli języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego na tle rozwoju glottodydaktyki ogólnej i polonistycznej* oraz zarysował możliwości rozwoju glottodydaktyki polonistycznej.

Kolejna referentka, dr hab. Anna Seretny, w wystąpieniu *Neurodydaktyka, czyli nauczanie przyjazne mózgowi a rozwijanie kompetencji leksykalnej*, przybliżyła ostatnio niezwykle aktualny w badaniach dydaktycznych temat efektywnego nauczania języków obcych.

Nad *Zadaniem – kluczowym pojęciem współczesnej glottodydaktyki* zastanawiała się dr hab. Iwona Janowska. Zdaniem Badaczki pojęcie to jest różnie rozumiane w samej glottodydaktyce polonistycznej, a dodatkowo nadano mu kolejny, jeszcze inny sens w perspektywie Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Ku glottodydaktyce w ujęciu historycznym skierowała uwagę audytorium prof. Anna Dąbrowska. W referacie *Chrząszcz w glottodydaktyce polonistycznej. Spojrzenie diachroniczne* Badaczka dokonała analizy wystąpień leksemu *chrząszcz* w dawnych podręcznikach do nauczania obcokrajowców języka polskiego (począwszy od XVII w.). Inspiracją do napisania referatu był słynny łamaniec językowy w *Szczebrzeszynie chrząszcz brzmi w trzcinie*, z którym zmagają się zarówno Polacy, jak i obcokrajowcy.

Dalsze obrady odbywały się w trzech sekcjach. Spośród wygłoszonych referatów najczęściej koncentrowało się wokół zagadnień związanych z gramatyką języka polskiego, przy czym nie zabrakło tu propozycji nowych ujęć i rozwiązań. I tak dr hab. Piotr Lewiński przedstawił założenia gramatyki komunikacyjnej w odniesieniu do płaszczyzny nauczania języka polskiego jako obcego. Dr Małgorzata Berend mówiła o *Zastosowaniu metody gniazdowej w nauczaniu obcokrajowców*, a mgr Grzegorz Zarzeczny w referacie *W stronę glottodydaktyki korpusowej* postulował wykorzystanie metodologii badań ilościowych we współczesnej glottodydaktyce polonistycznej. W późniejszej części konferencji dr Grzegorz Rudziński zastanawiał się nad porządkiem wprowadzania przypadków imiennych części mowy. Przedstawiona przez badacza nowa propozycja kolejności podawania przypadków form deklinacyjnych rzeczownika i zaimka ma ułatwić przyswajanie deklinacji osobom uczącym się języka polskiego jako obcego. Na możliwość wykorzystania tekstów autentycznych w ćwiczeniu i testowaniu gramatyki zwróciła uwagę mgr Małgorzata Pasieka. Jej zdaniem nauczanie gramatyki na wyższych poziomach biegłości powinno łączyć się rozwijaniem innych sprawności językowych.

Nie zabrakło także referatów omawiających szczegółowe zagadnienia różnych płaszczyzn językowych, takich jak: ortografia, fonetyka czy składnia, ze szczególnym uwzględnieniem interferencji z rozmaitych grup językowych. W tej grupie znalazły się: wystąpienie mgr Agnieszki Majewskiej pt. *Błędy w zapisie i dystrybucji liter „q” i „ę” oraz połączeń „om”, „on”, „em”, „en” w tekstach niemieckojęzycznych użytkowników języka polskiego jako dziedzicznego* (prelegentka wyniki swoich badań skonfrontowała z dwiema grupami kontrolnymi: nieznającymi języka niemieckiego *native speakers* polskimi oraz Polakami, którzy wyemigrowali do Niemiec), referat mgr Joanny Zawadki *Nauczanie fleksji rzeczownikowej oraz składni w języku polskim studentów koreańskich*, odczyt mgr Kathryn Northeast *Błędy w zakresie związku zgody w tekstach niemieckojęzycznych użytkowników języka polskiego jako dziedzicznego*, prezentacja

mgr Eugenii Ustenko *Interferencja a budowa programu nauczania języka polskiego jako obcego dla ukraińskojęzycznych studentów* oraz referat dr Marii Waclawek i dr Marii Wtorkowskiej *Miejsca fonetycznie trudne w języku polskim z punktu widzenia Słoweńców*.

Z kolei referaty dr Agnieszki Karolczuk oraz dr Hanny Burkhardt traktowały raczej o zmianach we współczesnej polszczyźnie niż zagadnieniach *stricte* glottodydaktycznych, podobnie jak wystąpienie dra Edmunda Oberlana *Prefiksalne człony dokonane par aspektowych – perspektywa dydaktyczna*.

W sferze zainteresowań glottodydaktyków biorących udział w toruńskiej konferencji znalazł się także uczeń jako kluczowy element procesu nauczania języka. Zwracano uwagę na potrzeby językowe i kulturowe uczestników kursów języka polskiego dla kandydatów na studia w Polsce (wystąpienia dr Wioletty Hajduk-Gawron, dr Małgorzaty Smereczniak i Agnieszki Madei), kształcących się w Polsce studentów z Ukrainy (wystąpienie mgr Samanty Busiło), dzieci polskiej emigracji (referaty dr Magdaleny Smoleń-Wawrzusiszyn i dr Doroty Orsson) oraz osób głuchych (referat mgra Marcina Jury) i z dysfunkcją słuchu (odczyt dr Karoliny Ruty). O grach i zabawach na lekcjach języka polskiego mówiła najpierw mgr Magdalena Akhmadeeva, a następnie mgr Kinga Górecka-Rokita. Nie zabrakło również prezentacji o charakterze pedeutologicznym, skupiających się na roli nauczyciela w procesie nauczania języka obcego (referaty dr Dominiki Bucko, dr Adrianny Prizel-Kani oraz mgr Marzeny Baran).

Kilka odczytów nawiązywało do koncepcji nauczania sprawności językowych, choć właściwie skupiono się w nich na kształceniu sprawności pisania (wystąpienie dr Agnieszki Mielczarek i prof. Bogdana Walczaka) oraz zależności między kreatywnym pisaniem a mówieniem (referat dr Anny Roter-Bourkane). Kwestie związane ze strukturą i organizacją wypowiedzi przedstawiły dr Izabela Wieczorek w referacie *Kształcenie kompetencji pragmatycznej na poziomie początkującym a proces nauczania jppo* oraz mgr Monika Lis w szkicu *O kształtowaniu i rozwijaniu kompetencji narracyjnej u studentów uczących się na poziomie A1*.

Tylko dwa wystąpienia (dr Michaliny Rittner oraz dr Anny Majewskiej-Wójcik) traktowały o nauczaniu obcokrajowców odmian specjalistycznych języka polskiego. W pierwszym z nich przedstawiono nauczanie słownictwa z zakresu historii sztuki na poziomach średnio- oraz zaawansowanym, a w drugim nauczanie języka polskiego z wykorzystaniem podręcznika adresowanego do służb ratowniczych pogranicza polsko-słowackiego. Podobnie po dwa wystąpienia dotyczyły certyfikacji: mgr Ewa Węgrzak porównywała egzaminy certyfikowane z języka polskiego i czeskiego, a dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, dr Anna Butcher oraz dr Grażyna Przechodzka mówiły o strukturze amerykańskich testów *Seal of Biliteracy*.

Szczególnie modny temat w nauczaniu języków obcych, jakim są kwestie realioznawcze, gościł również na toruńskim sympozjum. Dr Marta Wolańczyk zastanawiała się, *Czy łatwo uczyć „wiedzy o Polsce”*, a dr Regina Wojtoń scharakteryzowała recepcję kultury popularnej wśród gruzińskich studentów. Perspektywa medioznawcza dominowała w referatach dra Piotra Kajaka (*Trendy i update’y – o technologizacji na-*

uczania jppo) oraz dr Liliany Madelskiej (*TV Polonia – okno na Polskę?*), natomiast literaturoznawcza – w odczytach dr Moniki Válkovej-Maciejewskiej oraz mgr Aleksandry Szwagrzyk.

W ramy sympozjów glottodydaktycznych o charakterze niespecjalistycznym zazwyczaj włączane są referaty poświęcone preparowaniu i ewaluacji materiałów do nauczania języka polskiego jako obcego. W Toruniu temat ten podjęły mgr Urszula Dobesz, która przedyskutowała projekt podręcznika do nauczania kultury polskiej dla poziomu B1, mgr Edyta Nowosielska i mgr Magdalena Klajda, które pokazały szkic książki *Do Polski po polsku*. Dr Konrad Szamryk mówił o skrypcie *Podlaskie opowieści i legendy dla obcokrajowców*. Z kolei interaktywny kurs języka i kultury polskiej *Po polsku po Polsce* przedstawiły dr Dominika Bucko i dr Adrianna Prizel-Kania. Natomiast publikacje dydaktyczne słowackich i czeskich polonistów zaprezentowały prof. Marta Pančíková i dr Monika Krzempek. O powstającym dwumiesięczniku do nauki języka polskiego jako obcego „PL Magazyn” opowiadała mgr Berenika Wilczyńska.

Jak wcześniej wspomniano, konferencji *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego IV* towarzyszyło walne zebranie Stowarzyszenia „Bristol”. Podczas tego zgromadzenia członkowie „Bristolu” zapoznali się ze sprawozdaniem z działalności organizacji w latach 2012-2016 oraz wyłonili nowe władze. Na kolejną kadencję prezesa została wybrana dr hab. Aleksandra Achtelek, wiceprezesami zostały dr Liliana Madelska oraz dr hab. Anna Dunin-Dudkowska. W skład zarządu weszli również: dr hab. Anna Seretny, dr Andrej Babanow, dr Piotr Kajak oraz dr Wioletta Hajduk-Gawron.